

NATUURWERKGROEP LIEMPDE

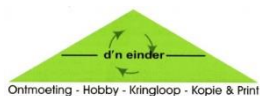

**JAARVERSLAG
2016**

INHOUD

Boomplantdag	18
Busexcursie	16
Gidsenwerkgroep	15
In memoriam	5
Jaarprogramma NWG	41
Jeugdnatuurwacht	36
Natuurcursus	10
Natuurmomenten	20
Pinksterweekend	25
Plantenwerkgroep	6
Project De Scheeken	13
Ruimtelijke Ordening	38
Slechtvalken	33
Vogelwerkgroep	30
Voorzitter, woordje van de	3
Werkgroepen 2016	43
Zwerm (Nestkasten)	28

Printwerk: Kopie & Print d'n einder
Sluitappel 17a
5491 TS Sint-Oedenrode
tel. 0413-490951
kopie@deneinder.nl
www.deneinder.nl

WOORDJE VAN DE VOORZITTER

DE LAATSTE KEER

Nee, niet de laatste keer dat er een jaarverslag van Natuurwerkgroep Liempde verschijnt.

Wel de laatste keer dat dit openingswoordje door mij geschreven wordt. Na vele jaren voorzitterschap, in twee periodes, stop ik er mee.

Niet omdat ik me niet meer thuis voel bij NWG Liempde!

Het is en blijft een fijne vereniging.

Niet omdat er problemen zijn binnen het bestuur!

Het is en blijft een prima club om mee samen te werken!

Niet omdat ik het niet meer zie zitten!

Het kost weliswaar behoorlijk wat vrije tijd; maar dat is het dubbel en dwars waard.

Waarom dan wel?

Ik hoop toch wat meer tijd vrij te kunnen maken om van de Nederlandse natuur te gaan genieten. Meer wandelen en fietsen, ik heb er zin in!

Hoe nu verder?

Natuurlijk ga ik het missen uw voorzitter te zijn.

Natuurlijk blijf ik lid van NWG Liempde.

Graag zal ik de nieuwe voorzitter gedurende een periode inwerken en met raad en daad bijstaan.

Natuurlijk blijf ik actief in allerlei werkgroepen.

Natuurlijk blijf ik op verzoek van het bestuur een aantal taken op me nemen.

Natuurlijk zal ik me, de komende jaren als secretaris/penningmeester van Stichting Natuurprojecten Liempde, blijven inzetten voor de lopende en voor de komende natuurprojecten.

Graag wens ik de nieuwe voorzitter, die als ik dit stukje schrijf nog gekozen moet worden tijdens de jaarvergadering / algemene ledenvergadering, veel succes.

Beste, maak er wat van.

Ik ben er van overtuigd dat dit jou, samen met het zittende bestuur, zeker gaat lukken.

Dank aan alle leden voor het geweldige verenigingsjaar 2016.
Dank aan alle werkgroepen; er is weer ontzettend veel werk verzet.
Dank aan het bestuur; het waren lange zinvolle vergaderingen.
Wat kunnen we samen veel bereiken!!!

Dank ook aan de schrijvers van de vele artikelen voor dit jaarverslag.
Dank aan onze secretaris Bernadette en aan Jan Soetens, die ook dit jaar weer
gezorgd hebben voor een mooie uitvoering van dit jaarverslag.

Ik wens iedereen een schitterend natuurjaar.
en zoals ik al vaker gezegd en geschreven heb:

Laten we er met z'n allen voor zorgen dat onze kinderen en onze kindskinderen
kunnen blijven genieten van de prachtige natuur in Het Groene Woud.

Bedankt.

Ad de Kort

IN MEMORIAM

Als je zo het jaarverslag door bladert dan hebben we dit jaar weer een heleboel goede en mooie activiteiten gehad.

Maar 2016 was ook het jaar waarin we onverwacht afscheid moesten nemen van drie van onze leden.

Op 01 augustus van dit jaar overleed Ad van de Braak, een man van weinig woorden maar veel daden en een regelmatige bezoeker van onze lezingen. Ook met de jaarlijkse Boomfeestdag was Ad vaak van de partij en gaf hij met veel enthousiasme leiding aan een groepje kinderen.

Mari de Wit overleed op 31 augustus en was iemand met een grote planten- en paddenstoelenkennis die hij graag op anderen overbracht met veel gevoel voor humor. Op maandagavond, als lid van de 'Rooise club', bracht hij deze kennis ook over op verschillende leden van onze vereniging.

Cisca van Vlokhoven overleed op de laatste dag van het jaar, 31 december. Nog maar pas lid, volgde ze samen met haar man Jack de basiscursus natuur, vastberaden om hetgeen ze daar leerde door te geven tijdens de wandelingen met haar kleinkinderen.

Helaas heeft dat niet zo mogen zijn.

Voor ons zal het wennen zijn om Ad, Mari en Cisca niet meer op onze activiteiten te zien, voor de naasten blijft er elke dag een lege plek aan tafel. Wij wensen hen allemaal heel veel kracht en sterkte toe om dit verlies op termijn een plekje te kunnen geven.

Bernadette Roestenburg

PLANTENWERKGROEP IN 2016

In het afgelopen jaar 2016 heeft de plantenwerkgroep vooral geïnventariseerd op Heerenbeek en omgeving. Maar daarnaast zijn we een aantal keren 'op excursie' geweest naar plaatsen wat verder weg in de omgeving en dus buiten 'ons werkgebied': het grondgebied van de voormalige gemeente Liempde.

De meest bijzondere was de wandeling in 'Leren zolder', niet eens zo ver van de oude gemeente grenzen van Liempde. Dit is een zeer nat stuk in de Mortelen, waarschijnlijk ooit in gebruik geweest als hooiland en nu de plaats waar in het voorjaar een groot aantal orchideeën groeien. En die hebben we dus bekeken, heel interessant en heel mooi.

Brede orchis

Het inventariseren van Heerenbeek heeft geen echte verrassingen opgeleverd, behalve dan de onprettige verrassing dat het met de zwarte rapunzel vorige jaar niet goed ging. Misschien was het gewoon een slecht rapunzel jaar. In ieder geval probeert men door zaaien het aantal planten daar te vergroten. Dus hopelijk is het dit jaar een beter rapunzel jaar.

We zijn afgelopen jaar uitgekomen op zo'n 220 verschillende planten, voor ons een redelijk normaal aantal. En zoals gezegd ook bijna allemaal planten die we vrijwel ieder jaar zien. Maar bijv. rietorchis hebben we natuurlijk niet ieder jaar op de lijst staan. De inventarisatie lijsten komen tegenwoordig niet meer in het jaarverslag, maar ze zijn ter inzage bij mij en bij het secretariaat en ik stuur ze ook aan de leden van de plantenwerkgroep.

In de poppenwieg

Meestal publiceert de plantenwerkgroep in het jaarverslag een verhaaltje over een of meer planten, maar dit jaar gaat het over een insect. De reden is heel eenvoudig: onze aandacht werd dit jaar getrokken door een insect dat gebruik maakt van een poppenwieg! Heel apart. En aangezien de Natuurwerkgroep Liempde geen insectenwerkgroep heeft, meldt de plantenwerkgroep dit nu.

Het verhaal

Een paar jaar geleden, in 2013, wandelden we in Venrode. Op de stam van een aantal gekapte dennen ontdekten we ringvormen of lichte ovale vormen die van grassprietten gemaakt leken. Ze waren 2-3 cm in doorsnede en zaten op het kale hout op plekken waar de schors verdwenen was, maar ze waren onder de schors gevormd want daar vonden we ze ook. Naar alle waarschijnlijkheid afkomstig van een insect, maar welk insect. Zoeken op internet leverde een vraag op van Hans Vlamings uit 2012 aan Frans Kapteijns over dezelfde ringen. Kapteijns wist ook niet precies welk insect hier bezig was, maar wist wel dat de ringen 'poppenwieg' werden genoemd. Toen hadden we in ieder geval een naam.

poppenwieg

Dit jaar zagen we op Venrode weer dezelfde ringen, maar nu op staande dode dennen. Nu werden we toch echt nieuwsgierig. We vroegen ons eerst af of die ringen alleen daar voorkwamen en het antwoord was al snel ontkennend. In de Hazenputten en op de Kampina werden ze ook gezien.

Waarschijnlijk was de dader een boktor, de grijze ribbelboktor (*Rhagium inquisitor*). Volgens Wikipedia is dat een zeldzaam insect in Nederland, maar waarneming.nl meent dat het algemeen is.

De grijze ribbelboktor

De grijze ribbelboktor is ca. 20 mm lang en dankt zijn Nederlandse naam aan de lengteribbels op zijn dekschilden. De kleur is een aantal varianten van grijs. In het Nederlands wordt ook de naam 'gewone dennenboktor' gebruikt. Onder de boktorren is het geen erg opvallende verschijning, de kleur is wat saai en ze hebben ook geen hele lange sprietten of zo.

De grijze ribbelboktor is wel verwant aan de 'houtworm' die soms onze dakconstructies probeert te consumeren, maar heeft zelf gelukkig niet die neiging. Het beestje is alleen maar geïnteresseerd in dode dennen en heel soms in een andere dode conifeer en dus is het ook in de bosbouw geen probleem.

De grijze ribbelboktor begint zijn leven als het vrouwtje een eitje legt onder de schors van een dode den. Daaruit komt een witte larve die onder de schors blijft en leeft van het dode hout dat niet te rot moet zijn. Na twee of drie jaar is de larve een kleine 3 cm lang en volgroeid en dan maakt ze de poppenwieg. Maar niet van grassprietten zoals wij dachten, maar van houtsplinters die het beestje zelf losmaakt. In het najaar verpopt de boktor in de poppenwieg. Het wordt dan een witte pop die met de pootjes op de borst op de rug in de poppenwieg ligt. De verpoping gaat snel, waarschijnlijk een kwestie van dagen. Rond kop en borststuk wordt de pop donkerder en verandert dan in een kever. Die kever draait zich om met de pootjes op het hout, maar blijft verder rustig in de poppenwieg zitten en wacht tot het 'buiten' lente wordt. Dan werkt de kever zich naar buiten en zoekt een mannetje of vrouwtje zodat er nieuwe eieren gelegd kunnen worden. De volwassen insecten leven waarschijnlijk maar een paar maanden want na mei zijn er bijna geen meldingen meer.

De herfstwandeling

In oktober 2016 organiseerden Anneke en Maarten weer een schitterende herfstwandeling in de Kampina. Moeder natuur had helaas niet alle bestelde paddenstoelen geleverd, maar verder klopte alles: mooi weer, veel belangstelling en veel informatie. Voor de wandelaars was de grijze ribbelboktor zeker een van de topstukken van de wandeling. De gidsen hadden namelijk een in stukken gezaagde dennenboom gevonden en die was een jaar of twee geleden gevonden door een of meer vrouwtjes van de ribbelboktor. En dus waren de nakomelingen nu precies in het stadium om de stap naar volwassenheid te zetten: onder de schors zaten larven, poppen en volwassen kevers door elkaar in en bij de poppenwiegen!

De meeste deelnemers hadden nog nooit van deze boktorren gehoord, laat staan er een gezien. En nu zagen ze die in drie varianten plus de poppenwiegen!

Belagers van de boktor

De geleerden zijn het zoals gezegd niet eens of de grijze ribbelboktor in ons land nou zeldzaam is of algemeen. In onze omgeving lijkt deze in ieder geval niet zeldzaam. Waarschijnlijk is wel dat de grijze ribbelboktor in Nederland de meest voorkomende soort is van deze tak van de familie boktor. Er zijn namelijk nog een aantal soorten en sommige maken ook een poppenwieg of iets wat er op lijkt.

Ik heb niets gevonden over bedreigingen van voor de mens belangrijke zaken door deze boktorren, behalve dan door de houtworm. Dus ik neem aan dat zo lang er dode dennen zijn, er ook wel ribbelboktorren zullen zijn. Langzamerhand begint men de den wel te zien als een boom die maar beter uitgeroeid kan worden, maar dat uitroeien duurt nog wel even en tegen die tijd slaat de stemming waarschijnlijk wel weer om.

Waarschijnlijk heeft de boktor wel last van vogels zoals de spechten en boomklevers die de dode en levende bomen afspeuren naar insecten die op of onder de schors zitten en soms zelfs in het hout. Maar veel spannender is de manier waarop de parasieten de boktorren en vergelijkbare insecten belagen. De boktor heeft dus last van parasieten, waarschijnlijk net als alle insecten die een larve of pop stadium hebben. Ik heb de indruk dat echt ieder insect in dat stadium last heeft van een parasiet die zijn eitjes in de pop of larve wil leggen. Dit geldt zelfs voor de parasieten zelf, die door weer andere parasieten worden belaagd, enzovoort. Sluipwespen zijn de meest bekende belagers van andere insecten. Daar zit een groep bij die met een centimeters lange boor in de aanslag een boomstam afspeurt naar insecten onder de bast of zelfs in hout. Ze kunnen die onzichtbare insecten niet alleen precies lokaliseren, maar er ook een boor heen sturen door centimeters hout, er een ei in leggen en de boor onbeschadigd terug trekken! Deze perfecte machine weegt een paar gram en kan ook nog vliegen etc. Onvoorstelbaar.

De sluipwesp die o.a. op de ribbelboktor jaagt heet *Dolichomitus imperator* (geen Nederlandse naam gevonden) en is ca 30 mm lang, maar heeft een nóg langere legboor.

Jan van Dingenen

NATUURCURSUS “LEER HET GROENE WOOD KENNEN” NATUURWERKGROEP LIEMPDE 2016

Geïnspireerd door het succes bij een naburige natuurgroep ontstond het plan om zelf ook een natuurcursus te organiseren. Als doelgroep werd gekozen voor degenen, die basiskennis van de natuur op wilden doen. Niet te diep op de materie ingaan, maar gewoon “proeven”. Binnen onze vereniging is veel kennis aanwezig en daarom besloten we om de cursusonderdelen uitsluitend door eigen leden te laten geven.

Tot ieders verrassing bleek het animo voor deze cursus erg groot te zijn. Toen de teller opliep naar 33 aanmeldingen, werd de inschrijving gesloten. Zoals te verwachten was het merendeel van de aanmelders afkomstig uit Liempde, maar ook uit buurdorpen was er belangstelling. Over de locatie waar de cursus gehouden zou worden, hoefden we niet na te denken. Dat werd het authentieke café 't Groene Woud, met ons kleine maar sfeervolle “clublokaal”. Het is ook een uitstekend startpunt voor de drie excursies, die onderdeel uitmaakten van de cursus.

Extra thema-avond

Aanvankelijk was ons plan om vijf thema-avonden en drie excursies te organiseren. De thema's zullen niemand verbazen: “Natuur en landschap van Het Groene Woud”, “Zoogdieren”, “Planten”, “Vogels” en “Amfibieën en Reptielen”. Zo was ook te lezen in de aankondiging die rondgestuurd werd. Dit riep een reactie op van Eric van Oijen, een actief lid en biologisch imker. Waarom geen aandacht voor insecten? Dat leidde er toe dat er een zesde thema-avond werd toegevoegd aan de cursus en Eric de handschoen oppakte om zelf deze avond te presenteren.

De Groen & Doen-vouchers stelden ons in staat om steviger uit te pakken dan in eerste instantie de bedoeling was. We konden alle cursisten voorzien van toepasselijke cursusmappen en hand-outs van alle cursusavonden. De cursisten waren aangenaam verrast met het boek “De Canon van Het Groene Woud”, dat zij allen ontvingen. Een beter naslagwerk is niet te bedenken voor zo'n natuurcursus, waarin een vleugje cultuurkennis niet mag ontbreken. Last but not least werden we door de vouchers ook in staat gesteld om eindelijk een eigen laptop aan te schaffen die benut werd tijdens de cursusavonden.

Gezelligheid en humor

Op de eerste cursusavond zaten we allemaal nog wat onwennig bij elkaar, maar dat veranderde snel. De Natuurwerkgroep Liempde heeft niet voor niets de naam een club te zijn, waar naast het delen van natuurbeleving altijd plaats is voor gezelligheid en humor.

Een natuurcursus betekent voor ons niet alleen naar een verhaal luisteren en plaatjes kijken in een zaal, maar vooral het veld in gaan. Daarvoor hadden we drie excursies ingepland, waarbij diverse thema's gecombineerd werden. De eerste excursie verliep door een communicatiestoornis anders dan gepland. Twee derde van de cursisten maakte met de docenten Ger van den Oetelaar en Henk Heling een grote tour door het Dommeldal, terwijl de andere cursisten met Ton Popelier door De Maai wandelden. Gelukkig kwam toch iedereen aan zijn

trekken. De fietsers bewonderden eerst de capriolen van het koppel Slechtvalken op de Liempdse kerktoeren en belandden vervolgens in onbekende hoeken van het Dommeldal. De wandelaars vonden sporen van diverse diersoorten, zelfs van een foeragerende das (zie foto). Dat een ree op enkele meters afstand wegsprong, was natuurlijk een bijzondere beleving.

Wandelende Wikipedia's

Tijdens de tweede excursie schakelden Jan van Dingenen, coördinator van de plantenwerkgroep, en Dirk Eijkemans, coördinator van de vogelwerkgroep van Natuurwerkgroep Liempde hun werkgroepen in. Leden van beide werkgroepen wandelden mee, wezen de cursisten op bijzonderheden en namen de tijd om hun vragen te beantwoorden. Geen enkele plant of vogel bleef onopgemerkt. De Bosanemoontjes stonden nog volop in bloei, Grote Bonte Spechten roffelden er lustig op los en zelfs het IJsvogeltje liet zich even zien.

Bij de derde en afsluitende excursie - eind mei - was merkbaar dat het merendeel van de cursisten senioren zijn. Want menigeen ontbrak; mei is nu eenmaal de vakantie maand voor senioren, vóór de grote drukte losbarst. Gelukkig was het enthousiasme er niet minder onder. We wandelden vanaf café 't Groene Woud de Geelders in, maar in het eerste half uur vorderden we slechts 500 mtr. Zoveel bijzonders viel er te zien en te horen. Ondertussen was het concert van de kikkers uit de poel aan de Savendonksestraat bijna oorverdovend. Het heitje en het weitje in De Geelders stelden niet teleur met hun rijkdom aan insecten en ander dierenleven. Binnen 10 minuten konden de cursisten een Hazelworm, een Levendbarende Hagedis en een Kleine Watersalamander bewonderen. Ondertussen vlogen Oranjetipjes en de eerste – moeilijk te determineren- Libelles voorbij. De docenten Jeanne Soetens en Bert Vervoort gaven blijk van zoveel veldkennis, dat onze docent Eric van Oijen hen gekscherend en tegelijk respectvol tot “Wandelende Wikipedia’s” doopte.

Kennis doorgeven

Met tevredenheid kijken de cursisten, de docenten en het bestuur terug op de cursus “Leer Het Groene Woud kennen”. Enkele reacties van de cursisten willen wij u niet onthouden: *“Een geslaagde formule”, “Veel geleerd van de docenten, maar ook van elkaar”*.

We hopen dat we veel cursisten later tegen gaan komen bij onze activiteiten. En mocht dat niet zo zijn, dan zou het mooi zijn wanneer zij de opgedane kennis doorgeven aan hun kinderen of kleinkinderen.

Ton Popelier

PROJECT DE SCHEEKEN 2016

Stichting Natuurprojecten Liempde en de Natuurwerkgroep Liempde hebben in 2016 het wederopbouwproject *De Scheeken* afgerond. (*Wederopbouwgebied De Scheeken Levend Landschap: Historische populierenbeplanting als duurzaam energielandschap*). *De Scheeken* ligt midden in de leemboskern van *Nationaal Landschap Het Groene Woud* zoals jullie allemaal weten en grenst aan *De Mortelen* en het *Dommeldal*. *De Scheeken* is een gebied dat bij velen in het collectieve geheugen zit. Het is het grensgebied van Liempde met *Sint-Oedenrode/Boskant* en met *Best/De Vleut*. Het natte gebied moet in de middeleeuwen één groot natuurgebied zijn geweest. Van oudsher tot de 19e eeuw waren de Liempdenaren en anderen actief in *Het Broek*. Zij waren afhankelijk van alles wat hier aanwezig was en groeide. Daarbij ging het om graasgebieden voor vee, maar ook om hout voor de kachel of de bakoven.

Maar liefst 1.5583 populieren, 11,83 kilometer populierenlaan en 1 hectare populierenakker zijn via dit project aangeplant. Ook is er met voornamelijk het geld van Streekfonds Het Groene Woud, SPPiLL en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed een symposium georganiseerd en zijn er populieren gesnoeid. Het zal ook niemand ontgaan zijn dat er weer een mooi boek door Natuurwerkgroep Liempde/Stichting Natuurprojecten Liempde gepresenteerd is. Ook Stichting Kèk Liemt heeft daarbij geholpen.

Op initiatief van Natuurwerkgroep Liempde en Stichting Kèk Liemt werd op 10 december 2016 het boek *De Liempdse Scheeken, Van Woeste Grond naar Natuurparel* gepresenteerd. Daarbij kreeg niet alleen het boek veel aandacht maar werd ook een gedicht van Jos van Ooijen en een prachtige bank onthuld (in de vorm van de ontginning), alles 100% gemaakt door actieve vrijwilligers van Natuurwerkgroep Liempde.

De combinatie van boekrealisatie en deze onthulling is erg bijzonder. Een compliment voor de leden van de Natuurwerkgroep, die met elkaar zo'n prachtige combinatie maken. Door de bijna 100 deelnemers werd dit ook zo ervaren.

In het boek wordt veel aandacht besteed aan de middeleeuwse geschiedenis, aan de ontginners van het eerste uur en aan de huidige natuur- en

landschapskwaliteit. Het boek telt 128 pagina's en is rijk geïllustreerd met foto's en tekeningen uit o.a. de collectie van Kèk Liemt en leden van Natuurwerkgroep Liempde.

Vanaf het begin van de 20e eeuw kwamen enkele gebieden in *De Scheeken* gevoelsmatig wat meer op een afstand te liggen, namelijk *Hezelaarsbroek* en *Goossenbunder*, daar zaten ontginners van buiten. De familie Gerritzen uit Azewijn was de eerste familie die vanaf 1913 startte met de ontginning van laatste wildernissen van *De Scheeken*.

Net na de Tweede Wereldoorlog stond *De Scheeken*, via de ruilverkaveling, nog in het teken van de wederopbouw, gericht op vergroting van de landbouwproductie. Dankzij de Staatsbosbeheer-landschapsarchitect Roelof Jan Benthem (1911-2003) werd deze ruilverkaveling gebaseerd op een landschapsplan met veel respect voor natuur en landschap. Dankzij de persoonlijk inzet van Roelof Jan Benthem is de huidige landschappelijk kwaliteit van *De Scheeken* nog zo hoog. Het boek is op 10 december aan deze landschapsarchitect opgedragen.

Vanaf het derde kwart van de 20^e eeuw deden andere maatschappelijke belangen hun intrede. Landschap en natuur kwamen als belang steeds nadrukkelijker naar voren. Wat al tijdens de voorbereiding van de *Ruilverkaveling De Scheeken* bleek, wordt nu van groter belang. *De Scheeken* wordt qua landschap en qua natuurwaarde hoog gewaardeerd. Vanaf die tijd worden grote delen van de gebieden overgedragen aan *Brabants Landschap*.

Ger van den Oetelaar

10 december, onthulling van de bank met rechts
Driek Termeer, de maker van de bank (foto Ruud van Nooijen)

DE GIDSENWERKGROEP VAN NATUURWERKGROEP LIEMPDE

De gidsengroep van de Natuurwerkgroep heeft het afgelopen jaar weer een paar aanvragen voor een wandeling ingevuld.

Omdat er nog weinig aanvragen komen is het voor gidsen niet mogelijk om regelmatig te oefenen en daar wat meer ervaring in te krijgen.

Wel zie ik regelmatig gidsen bij een van de wandelingen of andere activiteiten, op die manier blijf je op de hoogte van kennis en ontwikkeling in de natuur. Deze kennis kun je weer gebruiken als er een vraag komt om een wandeling te verzorgen.

Voor het komende jaar, als de boerderij van SPPILL klaar is, hopen we dat er van daaruit meer aanvragen gaan komen.

SPPILL heeft zelf het afgelopen jaar een groep gidsen opgeleid om wandelingen in en om Liempde te verzorgen.

Het is de bedoeling dat wij als gidsengroep van de Natuurwerkgroep daarin samen gaan werken.

Hopelijk gaan hier in de toekomst meer aanvragen uit komen en kunnen we als gidsengroep actief aan de slag.

Groet,
Coördinator Gidsengroep
Wilhelmien van den Biggelaar

BUSEXCURSIE MARKIEZAAT BERGEN OP ZOOM EN SCHERPENISSEPOLDER THOLEN

Op 30 december vond de jaarlijkse busexcursie plaats. Er was voor Kerst al bekend dat het aantal aanmeldingen de 50 oversteeg en dat er een wachtlijst moest worden aangelegd. Nooit eerder was er zoveel belangstelling. Om 8 uur precies vertrok de bus door een opgebroken Liempde naar bezoekerscentrum Kraaijenberg van Brabants Landschap aan het Markiezaat in Bergen op Zoom, waar de groep met koffie en taart werd onthaald.

Daarop volgde een vogelwandeling in 2 groepen door uiteraard twee gidsen. Het landschap was bedekt met een laagje rijp. De zon maakte het prachtige winterse plaatje compleet. Klapekster, bergeenden, roodborsttapuit en nog veel andere vogelsoorten werden al dan niet vanuit de kijkhut waargenomen.

Terug in het bezoekerscentrum stond de soep klaar en kwamen de broodjes voor de dag die de avond tevoren door de organisatie en hun aanhang met zorg waren gesmeerd. Rond de klok van 1 ging de reis via de Hogerwaardpolder en de Oosterdam richting Tholen. Grote groepen brandganzen, kolganzen, Kieviten en goudplevieren trokken aan het oog van de verrekijker voorbij. In de Scherpenissepolder op Tholen werd de bus geparkeerd en liep het gezelschap naar een prachtige kijkhut waar een torenvalk op een paal zat te poseren.

Krakeenden, smienten, wintertalingen en zelfs pijlstaarten dobberden er rond. Even was een afvallig groepje nergens te vinden. Deze personen bleken later over de dijk aan de Oosterschelde verdiept in schelpen.

Later konden ze nog eens hun hart ophalen aan de Oosterschelde in de buurt van Sint-Maartensdijk terwijl anderen achter een steenloperje aanzaten, rotganzen bestudeerden of genoten van de zon die aan de horizon in het water leek te zakken.

Al met al was het een zeer geslaagde dag, die ontspannen en gemoedelijk is verlopen.

Jeanne Soetens

BOOMPLANTDAG 2016 16 MAART/13 APRIL 2016

Boomplantdag 2016 was in 1^e instantie op 16 maart gepland maar vanwege zeer natte omstandigheden op de percelen aan de Savendonksestraat zijn we uitgeweken naar 13 april 2016 jl. , alweer voor de 28^e keer in de historie van de Natuurwerkgroep.

Na de gastvrije ontvangst bij de fam. Leenders aan de Savendonksestraat werden de 65 kinderen van groep 8 van de Oversteek en andere belangstellenden rond 10.00 uur welkom geheten door Peter van de Wiel - wethouder Boxtel - en Ad de Kort.

Natuurwerkgroep Liempde heeft een plan gemaakt dat samen met de eigenaar van het gebied, Staatsbosbeheer, werd uitgevoerd in het kader ERFGOEDSTRATEGIE DE GEELDERS. Het werd mogelijk gemaakt door de subsidie van stichting Streekfonds Het Groene Woud.

Dit plan bestaat uit 2 concrete uitvoeringsprojecten:

1. Historisch hakhoutbeheer in combinatie met het herstel van rabatten.
2. Kleinschalig landschap; aanplant van hagen en singels.

De aanplant van Boomplantdag 2016 was met name gericht op het tweede project. De aanplant van een aantal hagen en bomen, tussen de Savendonksestraat en het bosgebied om het kleinschalig landschap weer zichtbaar te maken. De kinderen hebben op die dag 400m haag (1600 stuks bosplantsoen) aangeplant. Daarnaast is er ook een zomerlinde geplant ter ere van het afscheid van Tonnie Sanders als kastelein/gastvrouw van café 't Groene Woud.

Wederom was de organisatie in handen van de Natuurwerkgroep. Dit jaar in samenwerking met Staatsbosbeheer, Gemeente Boxtel en Basisschool De Oversteek Liempde; natuurlijk wel met hulp van de leden van de Natuurwerkgroep Liempde.,

Na afloop werden de vrijwilligers in café 't Groene Woud getrakteerd op een bakje koffie met een worstenbroodje geschonken door het nieuwe kasteleinspaar Jos en Miranda. Dank aan iedereen die op een of ander manier een bijdrage heeft geleverd.

Bernadette en Karel

NATUURMOMENTEN 2016

05-01 We zijn dit jaar begonnen met gladheid in het hele land. Door ijzel in het noorden van het land kwam alles stil te liggen. De scholen bleven dicht. Koeienboeren werd aangeraden de melk in de mestput te laten lopen, omdat de vrachtwagens de melk niet konden ophalen. Kinderen schaatsen op de weg.

15-01 Toen ik vanmiddag naar de Knoptoren in Rooi liep voor een nieuwjaarsreceptie, zag ik de kop van een kievit en een poot van een duif met ringetje onder de toren liggen. Al enkele maanden huist er een slechtvalk op de toren. Maar dit is de eerste keer dat ik er prooiersten vond.

18-01 Tientallen vogelaars uit heel het land spoedden zich zaterdag naar het Noord-Hollandse Hoogwoud om daar tegen betaling van vijf euro, vanuit de woonkamer van de eigenaar een glimp op te vangen van een verdwaalde roodkeelnachtegaal.

26-01 Door de opwarming van de aarde blijft het records regenen. Was het begin januari nog koud, gisteren hadden we een warmte record. Op 25 januari was het nog nooit zo warm de laatste 100 jaar. In onze omgeving 16,3°C.

31-01 De laatste weken kwamen er meldingen van ook een slechtvalk op of in de kast die in Liempde aan de kerktoren hangt.

03-02 Een medewerker van Brabants Landschap heeft gisterenmorgen toen hij naar zijn werk reed een dode bever gevonden langs de Sonseweg in Sint-Oedenrode. Het is een vrouwtje van 29 kilo.

08-02 Mark Scheepens van Waterschap de Dommel heeft enkele vraatsporen gevonden langs de Dommel. Het is vlak bij de plek waar de dode bever is gevonden. Enkele wilgenstammen waren flink aangevreten.

09-02 Zeer slecht weer geweest met carnaval. Maandag optochten afgelast door de harde wind. Dinsdag stromende regen.

29-02 De eerste wulpen zijn alweer terug in hun broedgebied in Rooi.

10-03 Door de koude nachten gaat het nog niet hard vooruit met de ei afzet van de heikikkers. Enkele klompjes liggen er in de Hazenputten, maar die lagen er een week geleden ook al.

De laatste week zijn er veel meldingen van grote groepen kraanvogels die weer naar het Noorden vliegen. Vanmorgen kwam er een groep van 90 stuks over Rooi gevlogen.

12-03 Het paddenscherm op de Savendonksestraat is weer geplaatst. Ongeveer 250 meter lang.

21-03 Vanmorgen zijn we door een koeienboer gebeld, dat er iets in de niet meer gebruikte ontluchtingspijp van zijn kalverstal zat. Het bleek een kerkuil te zijn die enkele meters loodrecht naar beneden was gevallen en er niet meer uit kon. We hebben de uil eruit gehaald. Deze is naar de vogelopvang in Zundert gegaan om aan te sterken.

24-03 Op twee heideterreintjes zijn we met Annemarie v. Diepenbeek en Pieter v. Breugel in de Maashorst op zoek gegaan naar prooien van de klapekster. We vonden enkele opgespieste levendbarende hagedissen. Alle mannetjes, want de vrouwtjes zijn nog niet uit hun winterslaap. Op het 2e terreintje vonden we driehoornmestkevers en een veldkrekkel als prooi.

04-04 Het amfibieën overzetten op de Savendonksestraat is een groot succes. Gisteren heeft de Jeugd natuurwacht Liempde geholpen met overzetten. 10 kinderen met hun ouders hebben in totaal 110 diertjes, die met behulp van zoekkaarten op naam waren gebracht, overgezet.

07-04 De kerkuil die we bij de koeienboer uit de ontluchtungskoker hebben gered, is na 2,5 week aansterken bij de Vogelopvang in Zundert, weer terug in Rooi. De zoon van de boer heeft de uil vanmiddag weer los mogen laten in zijn oude leefgebied.

08-04 Rond de middag zijn we gebeld, dat er een uil in een moerasplasje zou zitten bij de Aldi parkeerplaats in Rooi. Het bleek een jonge bosuil te zijn die wat te vroeg uit zijn nestholte was gevlogen. De bosuil meegenomen om te drogen. 's Avonds aan de Corridor in een grote den gezet. Om 24:00 uur nog even geluisterd. Bleken er in totaal 3 jonge bosuultjes om eten te zitten bedelen.

13-04 Voordat de uitgestelde boomplantdag begon hebben we vanmorgen eerst even het paddenscherm opgeruimd. In totaal zijn 3412 amfibieën overgezet. Het waren 2625 padden, 725 bruine kikkers en 58 kleine watersalamanders.

Tijdens de boomplantdag aan de Savendonksestraat is er ook een zomerlinde geplaatst door Tony Sanders. Ze heeft na vele jaren café Het Groene Woud (ons clubhuis) overgedragen aan haar zoon Jos.

15-04 Eerste koekoek gehoord vandaag.

03-05 Vanavond naar de Mortelen geweest om te luisteren hoeveel boomkikkermannetjes zaten te roepen bij de poelen. Het was er een geweldig boomkikkerconcert. Prachtig om dit te horen. We werden bijna nog van de sokken gereden door een grote jeep. Dat bleken stropers te zijn werd ons later verteld.

16-05 We hebben weer een heel mooi Pinksterweekend gehad in het Drentse Anderen. Leuke waarnemingen zoals adder, heidekartelblad, slangenarend en grauwe klauwier.

25-05 Op 't Heike in de Geelders vlogen vanmorgen weer enkele bonte dikkopjes.. Ook vonden we 2 hazelwormen.

27-05 Vandaag was het Brabantse vrijwilligersdag. Deze was in Waalre, waar lezing, workshops, excursies werden georganiseerd. We hebben 's morgens een wandeling langs de Tongelreep gemaakt. 's Middags zijn we in de Dommel en in een aftakking van de Dommel vissen gaan scheppen. We vingden o.a. beekprikken (11), kopvoorn, blauwband, riviergrondels, biermpje, marmmergrondels en kleine modderkruipers.

30-05 Bij het ooievaarsbroedpaar in de Maai zijn dit jaar alle jonge vogeltjes dood gegaan.

02-06 Op het platte dak van de leegstaande kerk in Eerschot Rooi heeft een scholekster gebroed en 1 jong groot gebracht. 's Morgensvroeg laat de ouder vogel zijn luide alarmroep al horen als er b.v. iemand zijn hond uitlaat of als er een kraai overvliegt. Ik heb begrepen dat hetzelfde in Liempde gebeurt, waar een scholekster zijn nest heeft op het pand van Electro Saris en de buurtbewoners wakker houdt.

09-06 In de Geelders staan nu 13 vleeskleurige orchissen in bloei. Verder zaten er 3 hazelwormen onder de onderzoeksplanken. Ook 5 levendbarende hagedissen en 1 glimworm.

02-07 Op hetzelfde terrein, waar in het voorjaar de klapekster zat op de Maashorst, zagen we vandaag bij een poeltje massaal het op de kant kruipen van kleine rugstreeppadjes. De diertjes zijn maar 10-12 mm groot, maar hebben wel allemaal de voor de soort herkenbare geel-oranje streep op hun rugje. In een ander poeltje zwommen grote larven van de alpenwatersalamander rond.

20-07 Bij de zandwinplas in de buurt van de Vlagheide zitten circa 53 nestgangen van de oeverzwaluw in het nog opgeslagen zand. Ik heb Brabants Landschap gevraagd of ze niet iets willen ondernemen voor een vaste oeverzwaluwwand.

23-07 Achter een huis aan de Kasterensestraat vliegen 2 grauwe vliegenvangers af en aan om hun jonkies te voeren. Ze zijn mooi te bekijken als ze op de leuning van het vijverbruggetje gaan zitten om op een overvliegende prooi te wachten.

01-08 Dit jaar hebben we met de kolonievogeltelling in Rooi al voor het 25e jaar de huiszwaluwen in Olland geteld. Dat doe ik samen met Dré en zijn kleinzoon Jasper. Nu kwamen we op het aantal van 49 nesten.

Per nest minimaal 2 broedsels per seizoen geeft toch een flink aantal jonge huiszwaluwen.

20-08 Dit jaar staan er 16 klokjesgentiaan plantjes op 't Heike in de Geelders. Blijft een mooi bloempje.

17-09 De hangbuikzwijntjes die in de Geelders zijn gedumpt doen het goed. Ik zag vandaag een zeug lopen met 4 kleine biggetjes.

25-09 De laatste week van september wordt nog steeds het ene warmte record na het andere gebroken. Vandaag ook weer temperaturen boven de 25°C.

27-09 Tijdens het maishakselen aan de Slophoosweg in Olland stuitte men op 5 wilde zwijnen.

01-11 Het paddenstoelen seizoen is wat laat op gang gekomen, maar we hebben toch weer wat mooie vondsten gedaan. Op wat houtsnippers in "De Baest" staan eierzakjes. En op dode beukentakken staan dit jaar volop porseleinzwammen.

09-11 Nadat Jos Sanders vorige week de (wilde) zwijnen voor de camera had gehad, heb ik ze vandaag mooi kunnen fotograferen en filmen. Echt wild zijn ze niet, want ik kan er tot op 2 meter bij komen. Maar toch mooi. Door afnamen van DNA van de 2 geschoten beesten horen we later misschien wel waar ze vandaan komen.

15-11 In de fabriekshal van Ahrend stalen meubelen zit al enkele dagen een bosuil, die er niet meer uit kan. De uil vliegt telkens van de ene naar de andere hoek in het hoge gebouw. We doen een nieuwe poging om hem te vangen als hij wat zwakker is geworden.

21-11 Vanmorgen hebben ze vanuit Ahrend een mailtje gestuurd, dat de bosuil op een lagere gemakkelijkere plek zat en met een hoogwerker wel te pakken was. Hein (gepensioneerd medewerker van Ahrend) en ik er op af. Onder grote belangstelling van het personeel (heeft wat gekost...) ben ik in de hoogwerker gestapt. Met een groot schepnet heb ik de bosuil kunnen vangen. Het beestje was behoorlijk verzwakt. De vogelopvang die ik gebeld had heeft een dierenambulance gestuurd, die met 2 personen de uil, na een gezondheidscontrole, meenamen en naar de vogelopvang brachten om hem daar aan te laten sterken.

25-11 We zijn vandaag nog een keertje op zwijnensafari gegaan in de Geelders.

Tussen d'n Eekhoorn en de SBB parkeerplaats aan de Schijndelseweg was 1 hangbuikzwijn bezig de grasmat om te woelen. Midden in de Geelders kwamen we een

hangbuikzwijn tegen met 2 biggetjes. Toen we bezig waren deze op de gevoelige plaat vast te leggen, stonden er opeens 3 (wilde) zwijnen op enkele meters van ons vandaan. We kregen mooi de tijd om ze op film vast te leggen

26-12 Het is de warmste kerst op 2 na vanaf dat het bijgehouden wordt. 11,5°C. Geen sneeuw maar hooikoortspollen van de 1e bloeiend hazelaars.

27-12 De jacht op de half tamme hangbuikzwijnen is begonnen. Er liepen er al ruim 20 in de Geelders. Het zou gevaar voor het verkeer op gaan leveren.

Groetjes, De Genieter

PINKSTERWEEKEND 2016

In Anderen, even ten oosten van Assen, in Drenthe,
13 tot en met 16 mei 2016,

Onze thuisbasis is het Anderhoes, in Anderen. Een prima accommodatie, van alle gemakken voorzien en in een prachtige omgeving. Het Drentsche Aa-gebied is een heel goed bewaard beek- en esdorpenlandschap. Hier vind je lieflijke beekdalen met hun houtwallen en bloemrijke hooilanden, sfeervolle esdorpen met historische boerderijen. In de heidevelden en zandverstuivingen de hunebedden en grafheuvels, oude wegen en paden.

Het programma omvat een lezing en drie excursies:

Vrijdagavond: lezing over gebied Drentsche Aa en flora en fauna.

Zaterdag: bezoek aan het Hijkerveld (adders) en Diependal (vogels)

Zondag: Gasterense Duinen en het Anloër Diepje (o.a. orchideeën)

Maandag: Ballooërveld

13 mei, vrijdag

Vanaf een uur of vier druppelen de deelnemers binnen. We kunnen nog heerlijk op het terras zitten, drinken thee of koffie met wat lekkers erbij. De kamers worden verdeeld en de bedden opgemaakt.

Met elkaar is er een heerlijk buffet samengesteld en dat wordt mooi op de tafel uitgesteld, iedereen heeft iets lekkers meegenomen.

Terwijl we zitten te smullen loopt de spreker van vanavond al binnen, we hebben Geert de Vries uitgenodigd om wat te vertellen over het gebied van de Drentse Aa, en na de pauze over de flora en fauna van dit gebied..

14 mei, zaterdag.

Na het ontbijt vertrekken we al vroeg naar het Hijkerveld, waar we met Rolf van Leeningen (die bij Ravon werkt) op zoek gaan naar adders. Dat valt nog niet mee omdat het erg koud is zijn ze niet actief. Maar eerst vinden we twee huiden van

vervellingen, en daarna toch een adder, een vrouwtje.

Om weer op te warmen gaan we aan de koffie met appeltaart in het café van Hijken, er is voor ons een lange tafel klaargemaakt, waar we gezellig kunnen zitten.

Na afscheid genomen te hebben van onze gids voor vandaag trekken we naar de vogelkijkhut Diependal. Deze vogelkijkhut bereik je via een 120

meter lange ondergrondse tunnel, best spectaculair. Vanuit deze hut heb je een mooi overzicht over de vloeivelden van de vroegere aardappelmeelfabriek van Oranje.

Weer bij het Anderhoes aangekomen hebben we van een heerlijke barbecue genoten en er een gezellige avond van gemaakt.

15 mei, zondag.

Een zestal "vroeg vogels" gaan om zes uur al op stap in de directe omgeving van Anderen. Het is koud, maar 4 graden Celsius, maar zeker de moeite waard. Veel vogels, reeën in de wei, uitbundig bloeiende grote muur.

Weer in het Anderhoes aangekomen komt de heerlijke geur van de koffie ons al tegemoet.

Na het ontbijt gaan we naar de Gasterense Duinen, waar onze gids Willeke Sprokholt ons de mooie plekjes laat zien. Ze leidt ons ook door de hooilanden en langs het Anloër Diepje, waar nu de brede orchis in bloei staat.

Na de lunch in het Anderhoes gebruikt te hebben gaat een grote groep op onze “vrije” middag naar Oudemolen, want daar moet de zwartblauwe rapunzel staan. En, we vinden de plek, er staan er wel zo’n vijftig stuks, prachtig in knop en enkele bloeien al. Ook gaan we nog even naar het mooie dorp Anloo.

Als diner hebben we nog een gedeelte barbecue en buffet.

In de avond gaat een groepje nog naar het Eexterveld en maakt daar

nog een rondwandeling. De grauwe klauwier is al in het land, we spotten hem op een bramenrij. Ook de grote pollen heidekartelblad vallen ons op, prachtig in bloei.

16 mei, maandag.

Al weer de laatste dag. Vanmorgen hebben we een excursie op het Ballooërveld onder leiding van onze gids voor vandaag Frits de Bos. Een prachtig heidegebied met grafheuvels, eeuwenoude karrensporen, een grote schaapskudde. We zien tapuiten, een boomvalk en ook leuke plantjes, tormentil, nog oude bloeiwijzen van beenbreek. Bij de schaapskooi nemen we afscheid van de gids, gaan daarna lunchen, opruimen en afscheid nemen, en helaas weer op weg naar huis.

Hoewel het bijna de koudste Pinksterdagen ooit waren, hebben we aan dit weekend een warm en voldaan gevoel over gehouden. Het was een fantastisch weekend in een prachtige omgeving, met mooie vondsten en veel gezelligheid. Iedereen nog bedankt voor zijn of haar inbreng.

Dit verslagje is een samenvatting van een uitgebreider verslag. Nieuwsgierig geworden? Kijk op de website.

ZWERM

De nestkasten voor bos- kerk- en steenuil in Liempde worden door Dirk Eijkemans, Tjeu van Gestel en Daan Knoops gecontroleerd en bijgehouden. Rien Ondersteijn en ik doen dat in Den Dungen, Sint Michielsgestel en Gemonde. De resultaten van 2016 , met name de steenuilen, zijn goed te noemen. In deze gemeentes hangen samen 68 steenuil kasten en 31 kerkuil kasten.

In Den Dungen gaat het zeer goed met de steenuilen, er hangen 26 nestkasten

waarin het afgelopen jaar 14 keer gebroed werd met een totaal van maar liefst 51 jonge steenuiltjes.

Sint-Michielsgestel, 18 nestkasten waarvan er maar in 6 een broedgeval had plaatsgevonden met 28 jonge uiltjes; daar is nog werk aan de winkel.

Gemonde, 24 nestkasten, 8 broedgevallen, 19 jonge steenuiltjes kan ook nog beter. En dat komt wel

goed als je weet dat een in januari opgehangen steenuil kast al twee dagen later door een steenuil bezocht werd. Totaal dus 101 jonge steenuiltjes in 58 nestkasten .

De stand van de kerkuilen, waarvan er in die gemeentes 31 kasten hangen verliep als volgt: Den Dungen 11 nestkasten beschikbaar waarvan er in vier gebroed werd met 18 jonge kerkuilen.

Sint-Michielsgestel ook 11 nestkasten met maar een broedpaar met 5 jonge uiltjes.

In Gemonde hangen 9 kerkuil kasten en maar liefst vijf broedparen die samen 19 jongen hadden. Totaal zaten er in 31 nestkasten dus 42 jonge kerkuiltjes. Er gebeurt elk jaar wel ergens iets bijzonders. Een gasthouder, zo worden mensen genoemd waar op hun erf een nestkast hangt, zag op een dag constant bijen in de opening van een kerkuil kast vliegen. De kast was gekraakt door een bijenzwerm.

Meestal gaat zo'n bijenzwerm aan een tak hangen. In die kast zaten drie grote jonge kerkuilen van vijf weken oud. Je kunt je wel voorstellen hoe druk het ineens in de kerkuil kast was. Er is toen een plaatselijke imker gebeld die de zwerm uit de kast heeft geschept en zo zijn de bijen uit de nestkast verwijderd. De jonge uiltjes hebben het gehele voorval ongeschonden doorstaan. Zwermen van bijen is een natuurlijke manier van voortplanten van een bijenvolk en zorgt ervoor dat het aantal volken toeneemt. Voordat een volk gaat zwermen zorgt het ervoor dat het achtergebleven volk voldoende kans krijgt om te overleven. Zo worden er meerdere koninginnencellen achtergelaten en blijven er nog genoeg bijen over.

Foto: Bert Vervoort

Toon Ondersteijn

VERSLAG VOGELWERKGROEP 2016

In januari hebben we weer meegedaan aan de Waterwild-telling, die wij elk jaar uitvoeren in het Dommeldal.

We tellen dan al het waterwild tussen de brug bij Kasteren en de Bobbenagelseweg in Sint-Oedenrode.

Het was erg rustig in het Dommeldal omdat het nog steeds niet echt winter was op dat moment. Dit is wat we die dag geteld hebben:

kolgans 4, knobbelzwaan 2, nijlgans 7, soepgans 2, wilde eend 61, krakeend 28, aalscholver 26, grauwe gans 21, kuifeend 14, meerkoet 38, wintertaling 29, muskuseend 1, waterhoen 9, watersnip 21, bokje 2, waterpieper 1, stormmeeuw 11, kokmeeuw 92, blauwe reiger 7, grote zilverreiger 1, ijsvogel 2, ooievaar 2, dodaars 1

Verder hebben we dit jaar ook weer mee geholpen aan de monitoring van de Houtsnip in de natte leembossen van het Groene Woud. We doen dit nu al sinds 2013. Het zijn erg leuke tellingen van 1,5 uur die in de avondschemering plaats vinden.

Op zondag 8 mei hebben we als vogelwerkgroep een wandeling verzorgd in het Dal van de Beerze, deze was onder leiding van Jan v d Heijden en Thieu van Gestel. Er was een goede opkomst en samen met prachtig weer werd het een mooie wandeling. Leuke krenten waren nog de 3 lepelaars die ter plaatse waren en 2 rode vrouwen die over kwamen. Ook

waren de karpers volop aan het paaien in het ondiepe water wat erg mooi was om te zien.

Dit jaar kregen we de vraag vanuit het bestuur of het ons leuk leek om mee te doen aan de Nationale Vogelweek. Dat idee hebben we vol enthousiasme aangepakt en uitgewerkt tot een groot succes! We waren op woensdag 18 en vrijdag 20 mei in de avond van de partij in de prachtige oude schuur van “het Groot Duijfhuis”.

We hadden beide avonden toch een leuk groepje wat een kijkje kwam nemen bij ons, er was voor iedereen wat, een kraampje met van alles wat aan info over vogels, weidevogel-bescherming, uilenbescherming enz.

Ook hebben we de hele avond films over vogels vertoond en werd er op de nieuwe flatscreen-tv van de club de vogelcursus getoond.

Beide avonden hebben we een vogelwandeling verzorgd van een anderhalf uur die eerst een stukje door het Dommeldal liep en uiteindelijk door de Maaij weer terug ging.

Erg leuk waren de steenuilen en de ooievaars die ons volop lieten genieten. Ook werd er nog een Boomvalk gezien en konden we nog genieten van de zang van een spotvogel.

Ook zijn we dit jaar natuurlijk weer volop wezen trektellen! Het is en blijft een geliefde bezigheid voor verschillende leden van de vogelwerkgroep. Het voordeel is dat iedereen zo vaak en zo lang kan gaan als hij zelf wil. Het kan altijd en het is altijd toegankelijk en als je geen zin meer hebt en je wilt naar huis dan kan het ook altijd.

Dit jaar was het nog erg goed weer in augustus en hebben we verschillende tellingen gehad met 30+ graden!

En dan ben je erg blij met die ene struik die er boven op de bult staat dat kan ik je verzekeren!

Het was een geweldig jaar met weer een hoop leuke soortjes die we mochten waarnemen.

We zijn dit jaar op 87 dagen wezen tellen en dat was goed voor zo'n 234 uur en 19 minuten tellen!

En daarmee hebben we 65.614 vogels geteld!

Erg leuke waarnemingen waren o.a. :

10916 kolganzen, 759 aalscholvers, 61 ooievaars, 1 koereiger, 2 purperreigers, 2 visarenden, 17 wespenvievers, 20 bruine en 5 blauwe en 1 grauwe kiekendief, 5 rode wouwen, 562 kraanvogels, 9 goudplevieren, 2 pontische meeuwen, 1 geelpootmeeuw, 1 buidelmees, 6 beflijsters, 2 ijsgorzen, en 1 europese kanarie

Ook zaten we er dit jaar weer erg goed bij met de zeldzame piepers! Maar liefst

5 Duinpiepers [foto]!! en

2 Roodkeelpiepers kregen we over de telpost heen. En 1 van elke soort hebben we zelfs een tijdje ter plaatse gehad zodat we foto's en geluidsopnamen hebben kunnen maken.

Ook hebben we weer net als elk jaar aan de wereldwijde Euro-bird-watch meegedaan. Op die dag wordt er wereldwijd aandacht geschonken aan vogels kijken en tellen. In Nederland proberen we dan die zaterdag op zoveel mogelijk plekken in het land een telpost in te richten en zoveel mogelijk vogels te tellen die dag.

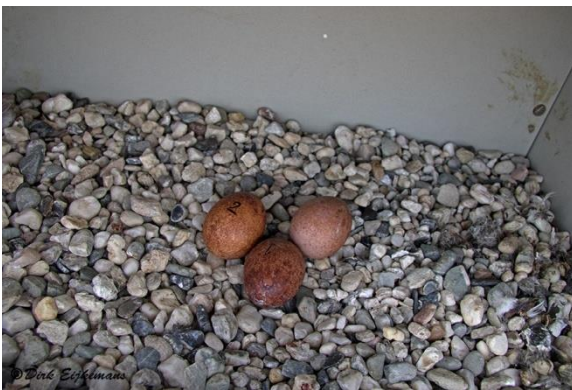
Al met al hebben we een zeer leuk telseizoen gehad en we zijn erg benieuwd wat 2017 ons weer op gaat leveren.

Groetjes Dirk Eijkemans

VERSLAGJE OVER DE SLECHTVALKEN.

Sinds eind 2015 is er een koppel slechtvalken aanwezig op de Kerk van Liempde. Op 23 december zag Thieu van Gestel voor de eerste keer slechtvalken daar. Toen zat er 1 een prooi te plukken op de nestkast! Het waren er al vrij vlug 2 en ze zijn niet meer weg geweest sindsdien. De kast hangt er nu een jaar of 8 dacht ik, dus we hebben er lang op moeten wachten.

Het vrouwtje van dit koppel is ongeringd en het mannetje heeft alleen een aluminium ring aan dus die kunnen we ook niet zomaar aflezen om te kijken waar hij vandaan komt.

Vanaf half maart ging het snel, er werden verschillende paringen gezien en rond Pasen zijn de 3 eieren gelegd.

Begin mei is het enige jong geboren, de andere eieren zijn jammer genoeg niet uitgekomen. In het begin heeft het mannetje volop kleine prooien aangedragen zoals lijsters en spreeuwen. Later toen het jong een stuk groter was kwamen er wat grotere prooien in beeld zoals duiven, kokmeeuw en kauw, meestal gebracht door de vrouw.

Op 23 mei is het jonge vrouwtje geringd met een witte ring met de zwarte letters A N P erop. Nu hopen dat ze nog ooit ergens afgelezen wordt en dat we weten waar ze uit hangt.

Op 17 juni besloot ze na zo'n 45 dagen de nestkast te verlaten en werd ze in de ochtend aangetroffen op een bankje in de kloostertuin. Kennelijk was ze daar aan het bijkomen van haar eerste vlucht. Later heeft ze het iets hogerop gezocht aan de overkant van de straat op een dak van een huis en later weer wat hoger en op 't einde zat ze al op het lage gedeelte van de kerk.

Na half juli is het jong niet meer gezien bij de kerk en dus de wijde wereld in getrokken. Het oude koppel is niet meer weg gegaan bij de kerk en verblijft het jaar rond nu rondom de kerk. Verder zijn Daan en ik bezig geweest met het bijhouden wat ze zoal aan prooien nuttigen. Ook omdat er een duivenmelker is in Liempde die er minder blij mee is. In 2016 hebben we maar 1 ring gevonden van deze beste man en de rest zijn allemaal duiven van verder weg en van nog behoorlijk wat Belgische duiven. Wat we mooi in beeld hebben kunnen brengen is dat er in de broedperiode vooral kleinere prooien aangesleept worden omdat de vrouw dan veel minder jaagt

dan de man en de man is een stuk kleiner en die pakt eigenlijk nooit duiven. En opvallend is dus om te zien dat het percentage postduif maar 14% is op het totale aanbod. Zoals je in de tabel hieronder kunt zien pakken ze echt van alles wat!

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1		maart	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec	totalen	
2	spreeuw	8	8	14	5	3	2		2	8	2	52	
3	postduif	3		2	2	3	2	1	3	2	4	22	
4	merel	4	2		1	1	1			2		11	
5	koperwiek	3	2						1		2	8	
6	turkse tortel	1	1	1					1	2	1	7	
7	grote bonte specht		2		1			1		1	1	6	
8	zanglijster	2	1		1						1	5	
9	kramsvogel		1							2	2	5	
10	kievit	1					1	1		1		4	
11	kauw	1			1		1	1				4	
12	vink	1	1								2	4	
13	sierduif			1		1					1	3	
14	houtsnip	1								1	1	3	
15	appelvink		1	1							1	3	
16	groening		1	1						1		3	
17	veldleeuwerik								1	1		2	
18	houtduif	1						1				2	
19	kokmeeuw	1								1		2	
20	holenduif		1								1	2	
21	graspieper		1									1	
22	grasparkiet			1								1	
23	koolmees		1									1	
24	ijsvogel									1		1	
25	goudplevier									1		1	
26	watersnip									1		1	
27	totaal deze maand	27	23	21	11	8	7	5	8	25	19	154	
28													

Hopelijk wordt het in 2017 weer een succes!

Dirk Eijkemans,
namens de vogelwerkgroep.

© Jeanne Soetens

JAARVERSLAG JEUGDNATUURWACHT 2016.

Op zaterdag 9 januari hebben we met een groep enthousiaste kinderen wilgen geknot.

Op zaterdagavond 20 februari zijn we op bezoek geweest op de boerderij van Wim Jennissen. De kinderen kregen hier uitleg over het verbouwen van spelt en een rondleiding tussen de koeien.

Vanaf maart konden we genieten van de slechtvalken op de kerktoren. Vanuit het bieb lokaal op school was er een prima uitzicht met de telescoop.

Op 18 maart hebben we meegedaan met de landelijke opschoondag.

Op zondag 3 april hebben we amfibieën overgezet aan de Savendonksestraat. Hierna hebben we nog een bezoek gebracht aan de poel in de Maai waar we de eerste paddensnoeren konden zien liggen.

Vrijdag avond 3 april zijn we naar de sterrenwacht in Vinkel geweest. Gelukkig was het helder weer, zodat de koepel open kon om met de telescoop te kijken.

Op zondag 1 mei zijn er 3 kinderen mee geweest met de excursie van heemnatuurgroep Sint Oedenrode. Onder leiding van Mark Scheepens kon er geschept worden naar waterdieren in verschillende poelen.

Op zaterdag 21 mei hebben ze, aan de hand van een kompas, een speurtocht door Liempde gedaan.

Op zaterdag 11 juni was onze afsluiting. Omdat we 25 jaar bestonden zijn we naar dierenpark de Vleut gefietst. Later hebben we de dag afgesloten met een bbq. Hierbij werd Hans Bakx verrast met een mooi boek omdat hij al vanaf de oprichting kaderlid was.

Op 24 juni hebben we meegeholpen bij het bijenproject van groep 7 en de bijenvereniging.

Op 8 juli hebben we een aantal activiteiten gedaan met groep 5 van de basisschool om nieuwe leden te werven.

Op vrijdag 3 september was er een inloop avond bij het Wapen van Liempde voor onze nieuwe leden. Hier konden ze o.a. vlinders en veren op naam brengen en preparaten door een microscoop bekijken.

Op zondag 25 september hebben we 8 nieuwe jeugdleden geïnstalleerd op onze bloemrijke akkerrand aan de Heuvelstraat.

Zaterdag 8 oktober zijn we spinnen gaan zoeken op Kiskes wei in de Geelders. Er was net gemaaid, dus niet veel spinnen, maar wel een paar hazelwormen.

Op zaterdag 5 november was het landelijke natuurwerkdag en hebben we gewerkt aan de Herscheweg.

Op vrijdag 16 december hebben we 's avonds een aantal vogelhuisjes getimmerd. Hiervan zijn er ook een aantal te bewonderen in de generatietuin achter de seniorenwoningen aan de Keefheuvel.

Op zaterdag 17 december hadden we weer een kraampje op de kerstmarkt. Hier konden belangstellenden een vogeltaart kopen of versieren.

Op vrijdag 30 december zijn 2 jeugdleden mee geweest met de bus excursie. Vooral het strandjutten vonden ze erg leuk.

VERSLAG WERKGROEP RUIMTELIJKE ORDENING

De ambitie van Boxtel

Beleidsregel Kwaliteitsverbetering voor het buitengebied

In het bestemmingsplan buitengebied 2006 heeft op lokale schaal een vertaling van het begrip “ontwikkelingsplanologie” plaatsgevonden. Dit betekent dat ontwikkelingen mogelijk moeten zijn als ook de waarden, zoals genoemd in de visie van het buitengebied, van het buitengebied er per saldo op vooruit gaan. Hierbij is toename van ruimtelijke kwaliteit uitgangspunt. Aan een groot aantal ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan is daarom de volgende voorwaarde gekoppeld:

“de gebiedswaarden worden substantieel versterkt conform een ingediend landschapsversterkingsplan, door middel van het aanleggen van landschaps- of natuurlijke elementen, het aanbrengen van beeldkwaliteit en/of het herstellen van cultuurhistorische elementen aan gebouwen en/of omgeving en/of de sloop van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen”.

WUBBB

Om te komen tot een gedragen en deskundige advisering van de landschapsversterkingsplannen is de Werkgroep Uitvoering Bestemmingsplannen Buitengebied Boxtel (WUBBB) opgericht.

Op deze wijze heeft de gemeente Boxtel in het bestemmingsplan buitengebied geprobeerd een positieve en gedragen bijdrage te leveren aan de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Het Groene Woud.

Huidige werkwijze WUBBB

Bepaalde ruimtelijke ontwikkeling in het buitengebied zijn mogelijk, mits dit leidt tot een versterking van de gebiedskwaliteiten. De benodigde omvang van maatregelen die het gebied versterken is daarmee afhankelijk van mate waarin de ingreep zorgt voor aantasting. Dit betreft dus maatwerk.

Tot voor 2 jaar geleden werd door de initiatiefnemer een plan ingediend, dat vooraf niet aan de keukentafel besproken was. Dit plan werd alleen ambtelijk van een preadvies voorzien en werd aan de WUBBB ter advisering voorgelegd.

Om te komen tot maatwerk hanteert de gemeente Boxtel sinds 2 jaar de volgende werkwijze voor het bepalen van de landschapsversterking. Wanneer een initiatiefnemer zich meldt, wordt door middel van een keukentafelgesprek op de locatie van de initiatiefnemer samen met de gemeentelijke beleidsmedewerker plattelandsvernieuwing / landschapsdeskundige het plan doorgesproken en voorzien van advies.

Deze adviezen worden in de aanvraag verwerkt en ambtelijk wordt er een preadvies opgesteld voor de WUBBB. De WUBBB beoordeelt deze plannen en adviseert het college.

Concreet betekent dit dat de plannen die de WUBBB nog moet beoordelen al in samenspraak tussen gemeente en initiatiefnemer opgesteld zijn.

De nieuwe werkwijze heeft ook voor de initiatiefnemer een voordeel: de kosten worden lager doordat de gemeente al aan de keukentafel mee adviseert, waardoor er nog nauwelijks aanpassingen aan het ingediende plan hoeven plaats te vinden.

Indeling in 3 categorieën

Niet alle ontwikkelingen hebben dezelfde impact. Vanuit praktisch is gekozen voor een indeling in drie categorieën. Kort samengevat komt dit neer op de volgende indeling:

	Impact		Maatregel	Aanpak
Categorie 1	Geen impact op de omgeving		Niet van toepassing	Niet van toepassing
Categorie 2	Beperkte impact op de omgeving		Landschappelijke inpassing verplicht Maatwerk middels 'keukentafelgesprek'	'Inkleden' of omzoomen van de projectlocatie met groen
Categorie 3	Grote impact op de omgeving		Verplichte landschappelijke inpassing (categoerie 2) Plus Kwaliteitsverbetering Maatwerk middels 'keukentafelgesprek' Middels vooraf bepaalde inspanning op basis van berekeningsmethodiek	Aanleg van landschapselementen Recreatieve voorzieningen (extensief) Slopen van bebouwing Behoud cultuurhistorische Bebouwing Kwaliteit van de bebouwing Verkleinen/opheffen bestemmingsvlak Realiseren EHS en EVZ Niet mogelijk op de locatie maar in de buurt Andere bijdrage in voorziening plattelandsvernieuwing

Namens de Natuurwerkgroep (werkgroep Ruimtelijke ordening) neem ik deel aan de maandelijkse WUBBBB-vergaderingen in het gemeentehuis en hoop met deze bijdrage de leden op de hoogte te houden van ontwikkelingen in het buitengebied. Mijn focus is daarbij gericht op behoud en versterking van de natuurwaarden.

Marcel van de Langenberg

JAARPROGRAMMA 2016 NATUURWERKGROEP LIEMPDE

Aanvang lezingen: **20.00 uur** in Café 't Groene Woud

(tenzij anders vermeld) Kasterensestraat 23 te Liempde

Vertrek wandelingen: **09.00 uur** bij Café 't Groene Woud tel. 0411-631291

(tenzij anders vermeld).

www.natuurwerkgroepde.nl e-mail: info@natuurwerkgroepde.nl

Dag	Datum	Activiteit	Door wie?	Contact-NWG
zon.	10 jan	Winterwandeling De Preekers/ Wijboschbroek, Schijndel	Mario Gevers	Ton Popelier
don.	14 jan	Lezing: "Kleine zoogdieren rond het huis"	Peter Twisk	Ton Popelier
zat.	16 jan	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
zon.	14 feb	Wandeling De Wamberg, Berlicum	Joeri de Becker	Ton Popelier
zat.	20 feb	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
don.	25 feb	Lezing "Spinnen"	Rini Kerstens	Ton Popelier
zon.	6 mrt	Wandeling Beleven, Reusel	Wim de Jong	Ton Popelier
zat.	12 mrt	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
woe.	16 mrt	Boomplantdag De Geelders	B.Roestenburg	Bestuur
don.	17 mrt	ALV/jaarvergadering	Bestuur	Bestuur
zat.	19 mrt	Landelijke Opschoondag	Eric van Oijen/ Engelie v.d.Pas	Eric van Oijen
zon.	20 mrt	Vrijwilligersdag		Bestuur
don.	24 mrt	Lezing "Biomimicry, afkijken van de natuur"	Bas Sanders	Martien Roestenburg
zon.	10 apr	Wandeling "Weidevogels kijken in Rooi"	Wil Foolen	Ton Popelier
don.	14 apr	Lezing "Mossen"	Dick Haaksma	Martien Roestenburg
zon.	8 mei	Wandeling Dal van de Beerze (De Logt)	Vogelwerkgroep	Martien Roestenburg
zat/zon /ma	14-16 mei	Pinksterweekend (Anderen,Drente)	Maarten en Anneke vd Waay	Bestuur
don.	19 mei	Lezing "De natuur van Oost-Polen"	Piet de Jongh	Ton Popelier
zon.	5 juni	Wandeling Velder en Heerenbeek	Ger v.d.Oetelaar	M.Roestenburg
vrij.	1 juli	"Het Groene Woud-buffet"	Marina/ Wilhelmien	Bestuur
zat.	27 aug	Aftrap nieuw werkseizoen Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
zon.	11 sept	Fietstocht "Peter zoekt de grenzen op"	Peter v.d.Wiel	Martien Roestenburg

JAARPROGRAMMA 2016 NATUURWERKGROEP LIEMPDE

Aanvang lezingen: **20.00 uur** in Café 't Groene Woud
(tenzij anders vermeld) Kasterensestraat 23 te Liempde
Vertrek wandelingen: **09.00 uur** bij Café 't Groene Woud tel. 0411-631291
(tenzij anders vermeld).

www.natuurwerkgroepde.nl e-mail: info@natuurwerkgroepde.nl

Dag	Datum	Activiteit	Door wie?	Contact-NWG
don.	15 sept	Informatieavond vanuit Bestuur/ Film De Ijsvogel	Corné van Oosterhout	Ton Popelier
zat.	17 sept	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
zon.	9 okt	Herftswandeling Kampina	Maarten en Anneke vd Waay	Ton Popelier
don.	13 okt	Lezing "Planten inventariseren"	Jan van Dingenen	Ton Popelier
zat.	15 okt	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
zat.	29 okt	Nacht van de Nacht	M.Roestenburg/ Karel Voets/ Ton Popelier	M.Roestenburg/ Karel Voets/ Ton Popelier
zat.	5 nov	Nationale Natuurwerkdag	Eric van Oijen	Karel Voets
zon.	13 nov	Wandeling Bleijendijk, Vught	Toon van Haren	Ton Popelier
don.	17 nov	Lezing "Herten in het Groene Woud	Ellen Luyks/ Bram Houben (ARK)	Ton Popelier
zat.	19 nov	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
zon.	11 dec	Wandeling landgoed De Dennenboom & Creyspot, Schijndel	Thom van Rijckevorsel	Ton popelier
don.	15 dec	Foto/dia-avond	Jeanne Soetens/ Bert Vervoort/ Dirk Eijkemans	Karel Voets
zat.	17 dec	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
vrij.	30 dec	Busexcursie Vertrektijd en plaats wordt t.z.t. bekend gemaakt	Jeanne Soetens/ Bert Vervoort	Karel Voets

Voor meer informatie:

www.natuurwerkgroepde.nl

en e-mail: info@natuurwerkgroepde.nl

WERKGROEPEN NATUURWERKGROEP LIEMPDE 2016

Plantenwerkgroep

Rien Ondersteijn
Frans Vlamings
Hennie van Nassau
Bernadette Roestenburg
Margreet van Ruremonde
Bert Schellekens
Gerrie de Rooij
Anneke van der Waaij
Maarten van der Waaij
Annemiek Grunfeld
Jan van Dingenen

Kleine Landschaps

Elementen

Dirk Eijkemans
Jan van der Heijden
Maria Joosten
Mario Knoops
Ad de Kort
Marcel v.d. Langenberg
Ton Popelier
Jan Willem van Rijn
Lex Schregardus
Cees Sleutjes
Diana Vervoort
Karel Voets
Casper Ganzenboom
Martien Roestenburg
Driek Termeer
Co Kramer
Kees van de Griendt
Rien Ondersteijn
Eric van Oijen

Paddenwerkgroep

Tiny van de Griendt
Katja de Groot
Daan Knoops
Dirk Eijkemans
Engelie van de Pas
Jeanne Soetens
Annie Vervoort
Bert Vervoort
Maria Jeurissen
Co Kramer
Lex Schregardus
Margreet van Ruremonde
Kees van de Griendt
Ad de Kort
Toon Ondersteijn
Bernadette Roestenburg
Karel Voets

Gidsenwerkgroep

Henk van Boxmeer
Hein de Koning
Ad de Kort
Eric van Oijen
Ger van den Oetelaar
Toon Ondersteijn
Bernadette Roestenburg
Lex Schregardus
Jeanne Soetens
Bert Vervoort
Karel Voets
Jeanne Zandbergen
Jan Zandbergen
Wilhelmien v.d. Biggelaar

Vogelwerkgroep

Thieu van Gestel
Ad van Heerebeek
Daan Knoops
Leo van de Laar
Toon Ondersteijn
Jan van der Heijden
Dirk Eijkemans

Nestkastenwerkgroep

Dirk Eijkemans
Thieu van Gestel
Ad van Heerebeek
Daan Knoops
Rien Ondersteijn
Trees Timmermans
Toon Ondersteijn

Werkgroep RO

Ad de Kort
Karel Voets
Jaap van de Woude
Marcel v.d. Langenberg

PR/Website

Lisette Verhoeven
Jan Soetens
Bernadette Roestenburg
Karel Voets
Anja Eerdmans
Ton Popelier

De coördinatoren van de werkgroepen staan vet gedrukt

